

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 25 marca 2025 r.

Pozycja 31

POSTANOWIENIE

z dnia 11 marca 2025 r.

Sygn. akt SK 49/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący
Krystyna Pawłowicz – sprawozdawca
Stanisław Piotrowicz
Bartłomiej Sochański
Michał Warciński,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 marca 2025 r., skargi konstytucyjnej N.K. o zbadanie zgodności:

art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) w związku z art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r. poz. 2204) „w zakresie, w jakim ustanawia zakaz sądowej waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą umowną ustanowioną w okresie od 30 października 1950 r., do 01 października 1990 r.”, z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 21 kwietnia 2021 r. (data wpływu do TK) N.K. (dalej: skarżąca) wniosła o stwierdzenie, „że: art. 12 ust. 2 ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) w związku z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j.: Dz.U. 2019 poz. 2204) w zakresie, w jakim ustanawia zakaz sądowej waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą umowną ustanowioną w okresie od 30 października 1950 r., do 01 października 1990 r., jest niezgodny z art. 32 § 1 oraz 64 § 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej” (skarga, s. 1).

Zaskarżony art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321; dalej: ustawa zmieniająca) ma następujące brzmienie: „Do

zobowiązań pieniężnych powstałych od dnia 30 października 1950 r., jeszcze nie przedawnionych i nie wykonanych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 358¹ § 3 Kodeksu cywilnego tylko do świadczeń w części nie wykonanej”.

Powołany w zaskarżonym przepisie art. 358¹ § 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740) stanowi: „W razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie”.

Natomiast powołany związkowo art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r. poz. 2204; dalej: u.k.w.h.) stanowi: „Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne”.

Brzmienie cytowanych przepisów nie zmieniło się od momentu wniesienia niniejszej skargi konstytucyjnej do czasu jej rozpatrywania przez Trybunał Konstytucyjny.

1.1. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

E.K. 4 grudnia 1964 r. udzielił pożyczki H.K. Zwrot pożyczki został zabezpieczony hipoteką zwykłą umowną na nieruchomości – dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr [...] – należącej wówczas do H.M. Wpis hipoteki na rzecz E.K., w kwocie 120 000 zł, nastąpił 19 grudnia 1964 r. „Hipoteka ta została przeliczona na nową jednostkę pieniężną w kwocie 12 zł zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego i § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 września 1994 r.” (uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w O. I Wydział Cywilny z 6 października 2016 r., sygn. akt [...], dołączonego do akt sprawy).

Spadkobiercy E.K., w tym skarżąca, w 2011 r. złożyli do Sądu Okręgowego w W. pozew przeciwko spadkobiercom H.M. Ze względu na to, że roszczenie o zwrot pożyczki było w momencie złożenia pozwu przedawnione, powodowie powołali się na istniejące zabezpieczenie hipoteczne wpisane w księgę wieczystą o nr [...]. Jednocześnie – ze względu na zjawisko hiperinflacji występujące w latach 90. XX wieku – w pozwie został zawarty wniosek o waloryzację roszczenia hipotecznego do kwoty 120 000 zł.

Sąd Okręgowy w W. w wyroku z 18 października 2013 r. zasądził od pozwanych jedynie 12 zł, a zatem kwotę zabezpieczenia hipotecznego w jego nominalnej wysokości. Resztę żądania oddalił, wskazując, że z art. 12 ust. 2 ustawy zmieniającej w związku z art. 77 u.k.w.h. wynika zakaz waloryzacji roszczeń zabezpieczonych hipoteką ustanowionych przed 1 października 1990 r. Po wniesionej przez powodów apelacji wyrok Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2013 r. uprawomocnił się 4 grudnia 2014 r. na skutek oddalenia apelacji przez Sąd Apelacyjny w W. w sprawie o sygn. akt [...]. Następnie od wyroku w sprawie została złożona skarga kasacyjna, która zainicjowała postępowanie przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. akt [...]. Skarga kasacyjna N.K. została oddalona.

6 października 2016 r. Sąd Rejonowy w O. w wyroku, w sprawie o sygn. akt [...], uzgodnił treść księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr [...] w ten sposób, że nakazał wykreślić w dziale tej księgi hipotekę umowną zwykłą w kwocie 12 zł (ustanowioną na rzecz E.K.), z uwagi na wywiązanie się z ciążącego zobowiązania przez spadkobierców H.M. w wysokości 12 zł.

Od tego wyroku N.K. wniosła apelację, rozstrzygniętą wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r., zgodnie z którym oddalono apelację. 19 stycznia 2021 r. pełnomocnik N.K. otrzymał rzeczony wyrok wraz z uzasadnieniem. W uzasadnieniu wyroku z 5 sierpnia 2020 r. Sąd Okręgowy w W. wskazał, że roszczenie hipoteczne zostało w całości

zaspokojone i dlatego hipoteka na rzecz E.K. powinna zostać wykreślona. Ponadto stwierdził, że: „Sąd Rejonowy w niniejszym postępowaniu nie był władny do ustalania kwoty zwaloryzowanej (...) widniejącej w dziale IV księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w O. o nr [...] dla nieruchomości położonej w O., albowiem ta kwestia była już przedmiotem postępowania w sprawie o sygn. akt [...], od którego to wyroku pozwani złożyli skargę kasacyjną, która to skarga kasacyjna została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2016 r., sygn. akt [...]” (wyrok Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt [...]).

Wyrok Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) został wskazany przez skarżącą jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

1.2. Uzasadniając zarzut niezgodności ze wskazanymi wzorcami konstytucyjnymi art. 12 ust. 2 ustawy zmieniającej w związku z art. 77 u.k.w.h., skarżąca podniosła, że nie akceptuje argumentacji sądów, przed którymi rozstrzygane były wskazane sprawy dotyczące kwestii waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą umowną w okresie od 30 października 1950 r. do 1 października 1990 r. Zdaniem skarżącej, zgodnie z przepisami Konstytucji nie powinien istnieć zakaz sądowej waloryzacji rzeczowego roszczenia. Skarżąca uznała, że sąd nie powinien wykreślać hipoteki, ponieważ – w jej przekonaniu – roszczenie zabezpieczone hipoteką nie zostało w całości spłacone, lecz jedynie w niewielkiej części.

W sprawach z udziałem skarżącej sądy uznawały, iż nie widzą prawnej możliwości waloryzowania sądowego wysokości przedawnionego zobowiązania hipotecznego wpisanego do księgi wieczystej, powołując się na art. 12 ust. 2 ustawy zmieniającej w związku z art. 77 u.k.w.h. W przekonaniu skarżącej, zaskarżone przepisy są dla niej niekorzystne, ponieważ roszczenie hipoteczne, którego dochodziła, zostało wpisane do księgi wieczystej przed rokiem 1990 i w związku z tym jego wartość uległa radykalnemu zmniejszeniu ze względu na istnienie zjawiska hiperinflacji w latach 1989-1990.

Skarżąca przedstawiła argumentację, zgodnie z którą skoro według art. 77 u.k.w.h. wierzyciel hipoteczny – pomimo przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej – ma nadal uprawnienie do tego, żeby żądać zapłaty określonej sumy pieniężnej, to uprawnienie z art. 77 u.k.w.h. zyskuje swoistą autonomię, a sama akcesoryjność hipoteki względem zabezpieczonej, ale przedawnionej wierzytelności – się rozmywa. Zatem, jak wywiodła skarżąca, uprawnienie wierzyciela hipotecznego z art. 77 u.k.w.h. nie może podzielać losu zwykłych przedawnionych wierzytelności, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy zmieniającej (por. skarga, s. 4).

Zdaniem skarżącej, jakkolwiek zakaz waloryzacji sądowej przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką stanowi bezpośrednie naruszenie zasady równości wobec prawa oraz prawa ochrony praw majątkowych. Skarżąca wyraziła przekonanie, że „brak możliwości zastosowania waloryzacji do zobowiązań hipotecznych w przypadku hiperinflacji jest faktycznym złamaniem zasady ochrony praw majątkowych, gdyż w rzeczywistości skutkuje pozbawieniem roszczeń jednej osoby przeciwko drugiej. Realna wartość roszczenia w wyniku hiperinflacji zmniejsza się do poziomu nieporównywalnego z poziomem wartości nominalnej w dacie ustanowienia tego zobowiązania. Tym samym brak możliwości waloryzacji przez sąd przedawnionych roszczeń zabezpieczonych hipoteką przed dniem 01 października 1990 r., stanowi w rzeczywistości naruszenie art. 64 § 1 Konstytucji RP, czyli prawa do ochrony praw majątkowych” (skarga, s. 5).

Ponadto skarżąca zarzuciła, że „[s]ądowy zakaz waloryzacji przedawnionych roszczeń zabezpieczonych hipoteką przed dniem 01 października 1990 r., jest również sprzeczny z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa (wynikającą z art 32 § 1 Konstytucji RP). Wierzyciele przedawnionych roszczeń zabezpieczonych hipoteką przed dniem 01 październi-

ka 1990 r., w wyniku ustanowienia tego zakazu, są bowiem traktowani przez prawo powszechnie obowiązujące gorzej od innych wierzycieli, w tym wierzycieli, których roszczenia wynikają chociażby z umowy lub z deliktu. Przedawnione roszczenia zabezpieczone hipoteką przed dniem 01 października 1990 r., są możliwe do wykonania pomimo istnienia możliwości użycia zarzutu przedawnienia powinny być traktowane tak samo jak inne wykonalne i nieprzedawnione roszczenia” (skarga, s. 5).

2. Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 27 października 2021 r. poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

3. Prokurator Generalny w piśmie z 22 marca 2022 r. (data wpływu do TK: 24 marca 2022 r.) zajął następujące stanowisko w sprawie: „postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) – wobec niedopuszczalności wydania wyroku”.

W uzasadnieniu Prokurator Generalny stwierdził m.in., że „[i]stotą zarzutów skargi konstytucyjnej jest wywiedziona przez Skarżącą z art. 12 ust. 2 noweli z 1990 r. oraz art. 77 u.k.w.h. norma wyłączająca dopuszczalność «sądowej waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą w okresie od 30 października 1950 r. do 1 października 1990 r.». Norma o tej treści była bez wątpienia podstawą rozstrzygnięcia sprawy wszczętej w 2011 r. powództwem wytoczonym przez Skarżącą oraz dwie inne osoby (M.K. oraz M.K.) przed Sądem Okręgowym w W. przeciwko J.M., E.M. i H.M. (...). W powołanym już wyroku z dnia 18 października 2013 r. sygn. [...], Sąd Okręgowy w W. zasądził na rzecz powodów kwotę 12 zł która odpowiada nominalnej sumie hipoteki, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (a więc w zakresie objętym wnioskiem o sądową waloryzację). (...) Złożona przez Skarżącą apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w W. została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 grudnia 2014 r., sygn. [...]. To właśnie orzeczenie należy uznać za ostateczne orzeczenie, które zapadło na podstawie normy wskazanej w *petitum* skargi konstytucyjnej oraz w którym, na podstawie owej normy, orzeczono o prawie majątkowym Skarżącej (tj. zabezpieczonej hipotecznie wierzytelności) podlegającym konstytucyjnym gwarancjom z art. 64 ust. 1 Konstytucji. Charakteru tegoż orzeczenia jako ostatecznego – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – nie zmienia fakt, iż Skarżąca wywiodła od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 grudnia 2014 r. skargę kasacyjną (nadzwyczajny środek zaskarżenia), która – choć przyjęta do rozpoznania – została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2016 r., sygn. [...]” (s. 9-11).

Następnie Prokurator Generalny stwierdził, że skarżąca błędnie przypisała wyrokowi Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r. relewancję, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Przedmiotem postępowania w sprawie uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie była kwestia ustalenia kwoty zobowiązania hipotecznego, w tym ewentualnie jej sądowa waloryzacja. Zatem nie można przyjąć, że „podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 sierpnia 2020 r., wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne orzeczenie o konstytucyjnych prawach Skarżącej (tj. prawach, których naruszenie zakwestionowano w skardze), były zaskarżone przepisy art. 12 ust. 2 noweli z 1990 r. i art. 77 u.k.w.h. Co więcej, jak podkreślono w tym orzeczeniu, Sąd drugiej instancji uznał się za związany rozstrzygnięciem kwestii waloryzacji w innym, wcześniej prawomocnie zakończonym postępowaniu (...)” (s. 12).

Zatem ewentualnie – jak podkreślił Prokurator Generalny – można byłoby uznać (przy najbardziej przychylnym dla skarżącej rozumieniu zasady *falsa demonstratio non nocet*), że skarżąca wskazała jako rozstrzygnięcie sądowe, w którym ostatecznie orzeczono o jej konstytucyjnych wolnościach lub prawach, wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z 4 grudnia 2014 r.

W takim wypadku jednak na przeszkodzie stoi ustawowy wymóg dochowania trzymiesięcznego terminu wniesienia skargi konstytucyjnej od dnia doręczenia skarżącej prawomocnego wyroku.

Osobną kwestią, którą na marginesie poruszył Prokurator Generalny, jest wątpliwość przyjętej w niniejszej skardze konstytucyjnej tezy, że norma zakazująca sądowej waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą umowną w okresie od 30 października 1950 r. do 1 października 1990 r. rzeczywiście wynika z zakwestionowanych w skardze przepisów. Prokurator Generalny przedstawił analizę poglądów doktryny i orzecznictwa w tej kwestii, a następnie podsumował swój wywód, stwierdzając, że „brak jest przekonujących argumentów, że zakwestionowana w skardze konstytucyjnej norma prawna rzeczywiście wynika z art. 12 ust. 2 noweli z 1990 r. oraz że nawet w wypadku usunięcia z systemu zaskarżonego przepisu art. 12 ust. 2 noweli z 1990 r. w zakresie, w jakim wyrażony w nim zakaz sądowej waloryzacji obejmować miałyby «przedawnione roszczenie zabezpieczone hipoteką zwykłą», możliwa byłaby sądowa waloryzacja sumy hipotecznej” (s. 16).

4. Marszałek Sejmu w imieniu Sejmu w piśmie z 1 grudnia 2022 r. (taka sama data wpływu do TK) wniósł „o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku”.

W uzasadnieniu Marszałek Sejmu stwierdził, że skarga konstytucyjna rozpoznawana pod sygn. SK 49/21 nie spełnia konstytucyjnie określonych przesłanek dopuszczalności. „Skarżąca kwestionuje wynikającą z art. 12 ust. 2 noweli lipcowej normę, zgodnie z którą przedawnione wierzytelności hipoteczne istniejące w okresie 30 października 1950 r. do 1 października 1990 r. nie podlegają waloryzacji sądowej. Jednocześnie wskazuje, że ostatecznym orzeczeniem, w którym zastosowanie kwestionowanych przepisów spowodowało naruszenie jej konstytucyjnych praw jest wyrok Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt [...]. Jest to wyrok wydany w postępowaniu, którego przedmiotem było uzgodnienie z rzeczywistym stanem prawnym treści prowadzonej przez Sąd Rejonowy w O. księgi wieczystej nr [...]. Wymaga podkreślenia, że rozstrzygający w tym postępowaniu sąd pierwszej i drugiej instancji nie rozpoznawał kwestii waloryzacji zobowiązania zabezpieczonego przysługującą skarżącej hipoteką. Zasadność żądania sądowej waloryzacji tego zobowiązania została prawomocnie przesądzona we wcześniejszym postępowaniu zainicjowanym powództwem skarżącej. W postępowaniu tym oddalenie przez Sąd Apelacyjny w W. apelacji skarżącej i innych powodów nastąpiło wyrokiem z 4 grudnia 2014 r., sygn. akt [...]. Tym samym wyrokiem prawomocnym, w którym rozstrzygnięta została kwestia waloryzacji był wyrok Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2013 r., sygn. akt [...], w którym żądanie waloryzacji zabezpieczonego hipoteką roszczenia zostało oddalone na podstawie art. 12 ust. 2 noweli lipcowej” (s. 8).

Marszałek Sejmu zwrócił uwagę, że „wbrew twierdzeniom skarżącej wyrok Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r., sygn. akt [...], wskazany przez nią jako ostateczne orzeczenie w jej sprawie nie powołuje się w ogóle na art. 12 ust. 2 noweli lipcowej jako na podstawę prawną rozstrzygnięcia. Przepis ten nie został wymieniony w treści uzasadnienia. Artykuł 77 u.k.w.h. został w nim natomiast powołany w kontekście pozostającym całkowicie bez związku z zarzutami skarżącej. (...) W tym kontekście nie można przyjąć, że skarga konstytucyjna w niniejszej sprawie dotyczy przepisów, których zastosowanie stało się przyczyną naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącej we wskazanym przez nią ostatecznym orzeczeniu. W odniesieniu natomiast do wyroku Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2013 r. w sprawie sygn. akt [...], w którym rzeczywiście zastosowano art. 12 ust. 2 noweli lipcowej i rozstrzygnięto o oddaleniu żądania waloryzacji, termin do wniesienia skargi konstytucyjnej wskazany w art. 77 ust. 1 ustawy o TK w chwili wnoszenia skargi w niniejszej

sprawie już upłynął. Powołane okoliczności przesądzą o konieczności umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK” (s. 10).

Ponadto na marginesie Marszałek Sejmu zwrócił także uwagę na inne uchybienia formalne niniejszej skargi konstytucyjnej. Przede wszystkim uznał za nieprawidłowe wskazanie przez skarżącą art. 32 ust. 1 Konstytucji jako samodzielnego wzorca kontroli, podczas gdy Trybunał stoi na stanowisku, że ten przepis nie może być samodzielnym wzorcem kontroli powoływanym w skardze konstytucyjnej. Ponadto – zadaniem Marszałka Sejmu – „Skarżąca nie tylko powołała art. 32 ust. 1 Konstytucji jako samoistny wzorzec kontroli, ale także konstruuje argumentację dotyczącą naruszenia konstytucyjnej zasady równości w sposób abstrakcyjny i oderwany od innych praw i wolności konstytucyjnych. Sejm zauważa jednak, że w niniejszej sprawie wadliwość *petitum* skargi mogłaby zostać potencjalnie skorygowana zgodnie z zasadą *falsa demonstratio non nocet* (...). W takiej sytuacji można by przyjąć, że właściwym wzorcem kontroli odpowiadającym problemowi konstytucyjnemu sformułowanemu przez skarżącą byłby art. 64 ust. 2 Konstytucji, wyrażający zasadę równej dla wszystkich ochrony prawa własności” (s. 12).

Odrębną wątpliwością podniesioną na marginesie przez Marszałka Sejmu była kwestia możliwości powołania art. 77 u.k.w.h. jako przedmiotu kontroli współokreślającego kwestionowaną normę intertemporalną. „Do dwóch odrębnych poziomów języka normatywnego należą (...) art. 12 ust. 2 noweli lipcowej oraz art. 77 u.k.w.h. Kwestionowana przez skarżącą norma intertemporalna wynika z art. 12 ust. 2 noweli lipcowej, natomiast wynikająca z art. 77 u.k.w.h. norma «merytoryczna» tworzy odrębną normę dotyczącą ograniczenia skutków przedawnienia wierzytelności hipotecznej. Możliwość dochodzenia przed sądem przedawnionej wierzytelności hipotecznej z przedmiotu zabezpieczenia jest okolicznością istotną dla argumentacji, która sformułowała skarżąca. Nie jest to jednak element kwestionowanej przez nią normy intertemporalnej. Z tego względu należy przyjąć, że przedmiotem kontroli jest wyłącznie art. 12 ust. 2 noweli lipcowej” (s. 13).

Konkludując, Marszałek Sejmu zajął stanowisko, że „w sprawie SK 49/21 decydujące znaczenie ma fakt niezastosowania kwestionowanych przepisów we wskazanym przez skarżącą ostatecznym orzeczeniu, w którym rozstrzygnięto o jej wolnościach lub prawach określonych w Konstytucji. W konsekwencji wydanie przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie jest niedopuszczalne, a postępowanie powinno zostać umorzone, na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK” (s. 13). Natomiast pozostałe wątpliwości co do spełnienia wymagań formalnych niniejszej skargi konstytucyjnej mają wyłącznie charakter uboczny.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Przedmiot oraz dopuszczalność skargi konstytucyjnej.

W skardze konstytucyjnej z 21 kwietnia 2021 r. (data wpływu do TK) N.K. (dalej: skarżąca) wniosła o stwierdzenie, „że: art. 12 ust. 2 ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) w związku z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j.: Dz.U. 2019 poz. 2204) w zakresie, w jakim ustanawia zakaz sądowej waloryzacji przedawnionego roszczenia zabezpieczonego hipoteką zwykłą umowną ustanowioną w okresie od 30 października 1950 r., do 01 października 1990 r., jest niezgodny z art. 32 § 1 oraz 64 § 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej” (skarga, s. 1).

Trybunał Konstytucyjny na każdym etapie postępowania jest obowiązany do badania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka proceduralna wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem tego postępowania. Badanie przez Trybunał, czy skarga konstytucyjna

spełnia konstytucyjne i ustawowe wymogi niezbędne do jej rozpoznania, następuje więc także po zakończeniu etapu wstępnego rozpoznania i jej skierowaniu do merytorycznego rozpoznania. Skład wyznaczony do merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej nie jest związany wynikiem jej wstępnej oceny (zob. np. wyrok z 11 lipca 2013 r., sygn. SK 16/12, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 75).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna musi zawierać „określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją”.

Warunkiem merytorycznego rozpoznania przez Trybunał skargi konstytucyjnej jest zatem uczynienie jej przedmiotem przepisów, które wykazują dwojaką kwalifikację. Po pierwsze, stanowiły podstawę normatywną ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, wydanego w indywidualnej sprawie skarżących. Po drugie, uczynienie z nich takiej podstawy przez sąd lub organ administracji publicznej spowodowało niedozwoloną – zdaniem skarżących – ingerencję w sferę ich konstytucyjnie chronionych praw lub wolności (zob. np. postanowienie z 17 maja 2017 r., sygn. SK 38/15, OTK ZU A/2017, poz. 39).

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zaskarżone w niniejszej sprawie przepisy (tj. art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321; dalej: ustawa zmieniająca) w związku z art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2023 r. poz. 1984; dalej: u.k.w.h.) nie stanowiły podstawy normatywnej wyroku Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]), który to wyrok został wskazany przez skarżącą jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Oddalając apelację wywiedzioną od wyroku Sądu Rejonowego w O. z 6 października 2016 r., Sąd Okręgowy w W. ustalił, że przedmiotem postępowania było uzgodnienie treści księgi wieczystej nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy w niniejszym postępowaniu nie był władny do ustalania zwaloryzowanej kwoty widniejącej w dziale IV księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w O. o nr [...] dla będącej przedmiotem sporu nieruchomości położonej w O. Kwestia ta ostatecznie została wiążąco rozstrzygnięta w innym postępowaniu, a mianowicie w sprawie o sygn. akt [...], w której Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 18 października 2013 r. zasądził od pozwanych łącznie kwotę 12 zł na rzecz powodów.

Jak trafnie podniesiono w stanowisku Marszałka Sejmu: „Zasadność żądania sądowej waloryzacji tego zobowiązania została prawomocnie przesądzona we wcześniejszym postępowaniu zainicjowanym powództwem skarżącej. W postępowaniu tym oddalenie przez Sąd Apelacyjny w W. apelacji skarżącej i innych powodów nastąpiło wyrokiem z 4 grudnia 2014 r., sygn. akt [...]. Tym samym wyrokiem prawomocnym, w którym rozstrzygnięta została kwestia waloryzacji był wyrok Sądu Okręgowego w W. z 18 października 2013 r., sygn. akt [...], w którym żądanie waloryzacji zabezpieczonego hipoteką roszczenia zostało oddalone na podstawie art. 12 ust. 2 noweli lipcowej” (s. 8).

We wskazanym przez skarżącą – jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – wyroku Sądu Okręgowego w W. z 5 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]) za-

skarżony art. 12 ust. 2 ustawy zmieniającej w ogóle nie został nawet wymieniony. Natomiast zaskarżony związkowo art. 77 u.k.w.h. został przytoczony w kontekście zupełnie niezwiązanym z zarzutami skarżącej.

Wskazane wyżej okoliczności uzasadniają umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK.

Konkludując, Trybunał uznał, że analizowana skarga konstytucyjna nie odpowiadała wymogom wynikającym zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z ustawowych przepisów regulujących postępowanie w sprawie skargi konstytucyjnej, a w związku z tym zachodzą przesłanki umorzenia postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.